

СТРАЖИЛОВО

ЛИСТ ЗА ЗАБАВУ, ПОУКУ И УМЕТНОСТ.

УРЕЂУЈЕ ЈОВАН ГРЧИЋ.

БРОЈ 7.

У НОВОМ САДУ 14. ФЕБРУАРИЈА 1885.

ГОД. I.

ПОСЛЕДЊА ПРЕДСТАВА.

УСПОМЕНА НА † ЛАЗУ ТЕЛЕЧКОГ.

Завони звонце, застор се диже...
На том верном огледалу људском,
свет што шареном обвијен љуском
а у тој љусци трулеж нам даје —
на глумцу милом поглед нам стаје.
Очи тавнина, лице бледило,
бледило самртно лице прекрило,
у младом телу нестало снаге,
речи му тавне како су благе,
поге му дркћу а корак стаје —
скривају прси бол, уздисаје.
Ал шта је сада? Око му сева,
лице му ведро па се осмева,
глас му је јачи, кретање живље,
сваки му поглед нов над нам шиље —
та он ће живет', ми добро знамо,
слабост је сенка варљива само!...

Завони звонце, застор се спусти...
А вештак доле изнурен пада,
боља га тешка, претешка свлада,
са чела капље од зноја цуре,
к'о киша после страхотне буре,
дах му је заст'о, око му свело,
укочено му болапо тело,
к'о мртав лежи на поду ор'о —
та он је вес'о, што ј' бити мор'о!

Груди му скрише, те панцир-груди,
болове испред очију људи.
Лице му ведро, веселе речи —
срце му лупа а лупа јечи,
око је сјајно, кораци лаки —
а боља тело опрема раки —
та он је вес'о, што ј' мор'о бити,
а горку чашу што ј' мор'о пити!...

Стао је умор, полако с' диже,
дах му се враћа, ал тешко дише;
на штапић тело наслања своје,
очи га гледе, к'о да се боје,
да ће се сломит' за тренут који
па ће остати на даска ови...

Сва звоне звона — застор је пао,
очима вечит покој је дао,
а кад се свале земљине груде,
то ће му застор телу да буде.
То цинско тело, што краље, царе,
слабачке слуге, моћне владаре,
мудраце луде, паметне људе
знадија вешто приказат' свуде —
у тако уску гробницу леже,
а земља с' хладна на њега слеже!

И звоне, звоне — ал овај неће
Застор са свога места да с' креће.

Ж.

КНЕЗ У КУПАТИЛУ.

ПРИПОВЕТКА ЈАШЕ ИГЊАТОВИЋА.

(Наставак.)

Танасије Шамшалов већ се промислио; ре-
шио се, да иде у купатило. Пела га на-
говарала, да иде, и да јој донесе оданде
што лепо. Док се Танасије о томе мислио, За-
рија га сваки дан похађао и поучавао га, како

ће све у купатилу наћи, што му треба, и да
не може забасати.

Тако је опет Зарија код Танасије па се о
том разговарају.

Ту је и Пела.

— Дакле, Танасије, јеси ли се већ доми-слио, хоћеш ли у купатило?

— Хоћу, сасвим сам на чисто.

— Та иди, чоће, тамо, па се лечи; овако да те крв загуши, капља удари, шта бих ја радила? Мислиш, да би ме деца поштовала? Како би Иван кући дошао, потфркавала би га снаја Мила, па би ту чудеса било; један Милош што би ми добар био, па и сад ми је десна рука, и кад одеш, буди без бриге, и дању и ноћу ћемо на твоје добро пазити. Но мораш и мени и Милошу за то, што чувамо, донети што лепо.

— Сад нека је доста, Пело, преправи да-нас све, па сутра у име божије идем на пут. — Је ли, Зарија, ти ћеш ме до дамшића допратити и цедуљу ми извадити. Ти то боље знаш.

— Па да да ћу те допратити; е па мора-мо се кренути сутра на дравско ушће, наравно на колих, па ћемо онде дамшић дочекати. Тре-ба одавде да се кренемо одмах после ручка. Дакле приправи се, ја ћу бити код куће, па сврни с коли к мени.

После тога оде Зарија кући.

Сад се Пела пожури, да припреми све за пут.

Танасије је отишао Чивуту у дућан, и купио себи повећу торбу, „струњу“, за пртљак, јер тако велике у кући нема, а сандук он ни-кад на пут не носи.

Пела умеси питу, гужвару, погачу, и скува шунку. После преправи три пара кошуља, то ће Танасији бити доста.

Тако прође онај дан, па сутра Пела све уређује, да Танасије може на пут. Метне у струњу кошуље, погачу, гужвару, шунку и нешто мекана леба, па је све у реду.

После ручка се обуче Танасије у свечане хаљине, јер друге неће ни понети; на што су му? Неће нићи у опанкама, као код куће. Навуче плаветне чакшире од чоје, Пела скине са клина чизме и дода му, кад њих навуче, у пола је готов. Сад долази још напршњак и нова сур-дума; ту је већ и широки шешир. Танасије је већ пре тога приправио „шлајбок“, где су круп-нији новци, ал не сме у џепу да их понесе, већ извади оданде повеће банке и наложи Пели, да их у чакшире јако ушије; Пела то у „ове-њачу“ чакшира сашије јаким концем. Има ту и неколико стотињарки. Једну мању гужву но-ваца завије и сашије у крпичу, и још ће му остати у „шлајбоку“ неколико петица и фо-ринтача.

И Пела се спреми, и она ће га до ушћа пратити.

Милош је већ с колима пред капијом, Та-насије се опрости од млађих, па одмах на ко-ла. Пела седне до Милоша, јер ће Зарија се-сти до Танасије у коли. Ту је и чутура.

Довезу се до дравског ушћа.

Сиђу с кола. Зарија запита, кад долази од доле дамшић; кажу му, да мора још три сата чекати.

Да Милош и Пела не дангубе, каже им Танасије, да се после малог одмора кући врате, док се коњи издувају и напоје. Код куће је увек доста посла.

Танасија са Заријом и Пелом уђе у меану код „Ушћа“, а Милош ће код коња остати. И ствари се унесу.

Није ни то дуго трајало, Милош је опет готов да се враћа.

Танасије опомене Пелу, да се врати кући. Обоје устану, Пела загрли Танасију, љуби га љуби, боже мој, да му је већ и сувише, и жели му: сретан пут.

Пела седне на кола и одвезе се са Милошем.

Сад је Зарија сам са Танасијом.

— Дакле све знаш, како треба? запита Зарија.

— Све знам тако, канда сам већ онде.

Танасије пружи чутуру Зарији.

Зарија прими чутуру, ал не натеже, већ је метне на сто.

— Видиш, Танасије, да још не знаш све; ти би самном још сад пио из чутуре; шта ће ти онда остати на пут?

— Е па ваљда има на дамшићу вина, па ћу напунити, хвала Богу нисам празних шака.

— Добићеш, ал каква вина, скупо а хрђа-во. Чувај ту чутуру за се.

— Право кажеш, овде можемо пити и бир-ташког.

— Па знаш, Танасије, да ти још нешто фали. Где ти је ракија?

— Право кажеш, Пела је на ракију за-боравила.

— А знаш, да на лаћи пијеш скуп отров мешто ракије, прави шпиритус, као год код нашега Чивутина Јакова. Еј, куме, види се, да ниси пропутован; ја сам знао, да ће то та-ко бити.

Сад Зарија отвара своју торбу и нешто ва-ди. Зарија без торбе ни у виноград не иде.

Извади из торбе тиквицу и пружи је Та-насији.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

— Ево ти тиквице, то је моја препечена комовица, да не пијеш тамо отров.

Танасије прими тиквицу и нагне, да кошта.

— Баш права препечена, баш ти хвала, рече Танасије и макне главом, одобрава, па зове меанцију, да му донесе вина.

Тако су после у разговору провели, док нису чули, да броди неки дамшић. То је мали дравски брод, који вози од Осека до ушћа путнике, а опет прима, који ће у Осек.

Зарија позна из меане, да то није онај прави, то јест: „бела лађа“, што броди уз воду горе но ипак ће ословити Танасију, да је време, билету да извади.

— Танасије, ту је већ осечки, дај да ти извадим цедуљу.

— Колико треба?

— Дај десетицу, па ћу ти кусур вратити. Танасије извади и да му две петице из „шлајбока“.

— Ево ти.

Зарија прими петице, оде и донесе му билету.

— Ево ти цедуље, добро пази; како уђеш, ово мање зарезано парче ће ти откинути онај, који прима цедуље, а оно веће задржи, па забоди за шешир, да не изгубиш, јер ћеш још једаред платити; како уђеш, онда си без бриге; ал не сад, већ кад уђеш.

Танасије метне билету у шлајбок, па ће се после владати по Заријиним упутствима.

Наскоро се чује издалека брујање другог пароброда.

— Танасије, то је бела лађа, хајдмо.

Танасије баци на се своју торбу, узме чутуру левом руком, тури тиквицу у џеп а из шлајбока извади билету и носи је у десној руци.

Ту се укрштају пароброди, осечки и бела лађа. Осечки пароброд завије управо белој лађи, како ће се путници у ову укрцати. Бела лађа се зове пароброд, који путнике на Дунаву вози горе-доле.

Крену се. Зарија узме Танасији чутуру из руке, да му је лакше, па га допрати.

Ту се сад опросте, ижљубе, па Танасије уђе у лађу.

Зарија себи одмах извади билету за Осек, тамо му је син војник, па ће осечким паробродом онамо.

Танасије, како је ступио у пароброд, забаса на салон прве класе. Била је тишма, није то одмах нико ни приметио, а Зарија му купио билету за друго место. Танасије, како уђе, обазире се, види велика огледала, не зна, куда ће,

у уходу много их, места нема, ступи у дворану, „салон“, обазире се, и ту места нема, поче се неспретно окретати, даме и господа га гледе, сажаљиво се смеше, на торбу, на чутуру, а то примети један момак, послужитељ, „келнер“, па га гурне по рамену, и осорно га опомене, да то није друга класа. Танасије се и сад окреће, не зна, куда ће, а келнер га ухвати за раме, па га собом одвуче до врата и прстом му покаже где је друга класа. Тако још у почетку наилазе неприлике на кнеза Танасија.

Треба знати, да Танасије у селу свом није био више кнез, ал пре тога био је кроз шест година, па већ му се досадило, није се хтео надаље примити. Танасије ма како питом изгледа, ипак је за време кнежевине своје био строг, но праведан. Он од никог није примао мита, па се од њега и бојале сеоске лоле, особито потричари. Он није гледао кроз прсте бољим газдама, да њихова марва и овце пландују у потрице на земљишту сиромашних, да праве штету, а ови накнаде не добивају. Он је на то строго пазио, па и на одборнике, да се штета поштено процењује, а после потричар и казни. Него су му за то ти потричари и пркосили. Једаред су му један леп виноград, који је оне године јако родио, баш кад је био у цвету, поорали ноћу баш у млево. Напоследку су му претили, да ће га убити из потаје. Одборници су пак већином повлађивали потричарима тим, јер ком су били род, ком кумови, ком пријатељи. Зато се то Танасији досадило. Но за њим и сад жале, кажу: нема правде, кад није Танасије кнез. Њега опет нуде, да буде кнез, но неће нипошто, каже, да и сам котарски судач а још више мањи, који су нуз њега, лолама гледе кроз прсте. Танасији, ма да није сада кнез, опет је тај наслов остао још с неким додатком, сад га зову: „стари кнез“, ал тек опет: „кнез“. И сад носи собом дренов штап, који је још као кнез у служби носио.

Танасије наиђе на „другу класу“, и ту разгледа, нађе на клупи празно место, седне и чутуру смести под клупу. Стиди се, могла је Пела мању какву у струњу сместити, овако гледе час на чутуру, час на њега.

Ту сад кнез задене за шешир билету, па као из дуга времена рад би се ту с ким упознати, ал не зна како. Баца око на све стране, још се види дравско ушће, вода расте, свуд се разлила, изгледа као мало језеро. Танасије не скида очију са ушћа, мила му Подравина, док му ова испред очију као пресечена не

ишчезне. Танасије мало уздана, очи му изгубише постојбину, путује у туђ свет.

Дигне се са клупе, свуд посматра оком, мало издаље чини му се познат један човек. Танасије пређе том човеку, стане пред њега и гледи му у очи. И онај у њега гледи.

— Паштл, јеси-л' ти?

— Јест, ја сам, Паштл Гајзингер, и ја вас познајем, ви сте кнез из Шлавоније, одговори Паштл.

— Та како ме не би познао, мој виноград се сучељава са виноградом котарског судца, а ти си био онде годинама винцилор, примети кнез.

Одсад ћемо Танасија „кнезом“ називати, јер је то већ одавна заслужио.

— О, како сте се угојили од оно доба! Јесу ли вам сви здрави, газдарица и деца?

— Здрави су. А шта ради твоја Кредла?

— Здрава је; има много деце.

— Добро је то, ти си вредан човек; а имаш ли кућу?

— Имам. Кредли је стриц оставио једну кућу, па се тако с децом мучимо.

— Паштл је био родом из Апатина, и сад је свој газда.

Кнез позове Паштла, да седне с њим на клупу. Паштл је готов. Сад кнез подигне испод клупе чутуру, — струња је још на њему, скине је и извлачи шунку. Почне кусати, и понуди Паштла. Овај се прихвати шунке.

— Дед јеткај мало, Паштл, ево ти на чутуре па се напиј, па ћемо се мало продиванисати.

Тако они јеткају и пијуцкају.

(Наставиће се.)

Ф А Т А М О Р Г А Н А.

и си чула за појаве
По широким пољанама,
Које место чисте јаве
Варљив санак дају нама!

Што примамним изгледима
Свеже слике приказују;
Водом, кућом и дрвима
Машту нама обмањују!

Је л' то зрачна каква сенка?
Ил' нас дуси тако плаше?
Ил' је само успоменка
На детињске бајке наше?

Ил' је одсјај неба плава?
Ил' из земље чудни гости?
Ил' је можда слика права
Неизвесне будућности?...
— Ђ.

Р А З Н И П У Т Е В И.

ПРИПОВЕТКА МИЛАНА САВИТА.

(Наставак.)

V.

У редакцији „Заточника“ седео је сарадник Костић и са незадовољним лицем гледао је у по велику гомилу новина и писама, што је послужитељ положио на сто. Није могао да се реши, да отвори бар један лист, — писма и тако није отварао, то је био Милићев посао. Пером, што је држао у руци, шарао је по празном табаку разне фигуре, геометријске и друге, и не мислећи управо, да у опште нешто ради.

— Докле ћу тако седети и узалуд траћити време, мумлао је у себи, нити сам штогод, нити имам изгледа штогод бити. Бавити се ситницама, преводити чланке и белешке из страних новина и на послетку водити коректуру, за то писам морао свршити две године универзитетског живота. Да, само кад бих имао средстава, да га наставим. Овако пак

морам ту довати и пискарати, а будућност ми је магловита и никаквог изгледа, да ми лепше заруди. Па сад, да ми будућност још замршенија буде, морао сам се загледати у Живковићеву ћерку, у ту исту девојку, којој Милић већ толико година курише. Али, можда се они не маре! Да, па ако се баш и не маре, зар је онда баш ја морам добити! Ја, сирак, сарадник „Заточника“, правник са четири течаја! Како би то било лепо, да пође за мене! Могао бих свршити студије, положити докторат, цензуру и бити свој господар, а не овако туђ слуга. Видећемо, настави Костић свој разговор, шта ће се збити. За сад ми не остаје друго, него чекати.

После тих речи узме Костић новине и поче по њима читати.

— Знао сам, рече, да ће страни листови омла-

динском састанку подметати којешта. Стари баук, „омладина“, не да им мирно да спавају, а к том је придобила још та околност, да је већи део „омладине“ чак и — „социјалистички“! Та, у ствари нешто има, и то прилично нешто; али опет то није тако грозно, као што изгледа чивутима и филистрима. Та некад је и старима нашим била „омладина“ страшило. Сад је та негдашња „омладина“ остарила, и њојзи је баук и страшило: социјализам. За неколико година биће опет шта друго, нова реч, која опет садашњим социјалистама неће дати да мирно спавају.

У то се отворе врата и Милић уђе у друштво с Машићем у редакцију. Обојица, који су се иначе добро познавали, зближили су се после оне друге рецензије у „Заточнику“. Милић је хтео да заглади своју пренаглу осуду а Машићу је то било довољно, особито, кад му је и Даринка рекла, да му је дата сатисфакција. Тако је од прилике било и са Дражићем.

— Ево видите, господине, рече Милић Машићу, ово је наша редакција, од које имате толико респекта, да до сад још нисте ни били у њој. А није у њојзи баш тако опасно, је л' те, господин Костићу?

Костић се насмешио и вртио је главом у знак, да није опасно.

— Није та околност мене задржала, одговори Машић, него равнодушност према свачем, што је с политиком у свези. Ви и не слутите, како на мене упливишу уводни чланци. А, бога ми, нисам баш ни сам у стању да вам опишем осећање своје. Доста то, да су ми несносни, одвратни и, за мене бар, најизлишњији предмет на свету. Немојте се за то наћи увређени. Не мислим ја вашу струку и ваш позив омаловажити. А, то никако. Тим мање, што су то лични, а никако начелни назори.

— А како стојите са фељтоном? запита Милић опет.

— А, с њиме сам у пријатељској свези, одговори Машић. Та врста литературе нема можда ревноснијег читача од мене.

— А што не бисте покушали и сами? настави Милић питање.

— На то нисам ни помишљао, примети Машић.

— Покушајте, напишите који фељтон за лист; уверен сам, да ће добро испасти.

— Хм, насмеја се Машић, много полазете у моје перо. Но, ја до сад нисам покушао да сам радим на белетристици.

— Баш нисте? запита Милић сумњиво и лак осмех прелети му преко лица.

— Нисам, кад вам кажем, одговори Машић не гледајући на Милића.

— А оно покушајте сад; једаред се мора почети.

— Па о чему да пишем?

— То је већ ваша ствар, рече Милић озбиљно. Ја сам у толико постигао своју цел, што сам вас подстакло на рад. Тему вам нити хоћу нити могу дати. Ако сте заиста за тај посао, пашће вам већ згодна тема на памет.

— Е па добро, рече Машић, за који дан ћу вам донети рукопис. Шта имате иначе новог?

— Још не знам, одговори Милић, нисам прегледао ни новине ни писма.

— Чивути грде и сумњиче омладински састанак, примети Костић.

— Они друго и не знају, рече Милић и поче отварати писма и прелетати их очима. Ништа ванредног, настави своју реч, дописи, исправци, жалбе. Можда ће сутрашња пошта донети што боље; барем какву омладинску изјаву. Чисто ми је жао, што вам не могу показати што важније или бар озбиљније.

— Та, мора бити и тог зеља, примети Машић, тих дописа и тако даље. Него, нешто ћу да вам кажем. Мени је увек смешан тај наметљив начин у тим дописима. Као са неког узвишеног положаја, са неког бајаги непартајичног становишта пишу се ти дописи. А све би се то могло казати у неколико речи. Хајде још које како политички дописи; али они локални, у којима се *per longum et latum*, на још врло озбиљно, разлаже ма каква будалаштина...

— Тако је, тако је, рече Милић и поче се смејати. Па још да читате писма, управљена на личност уредникову, како су та стилизирана! Но, имаћете прилике прочитати и такве ствари, јер ја се надам, да ово није ваша прва и последња посета у нашој редакцији.

— А, то никако, рече Машић, само кад једном уђем у колосек фељтонског стила, кад ми се омили тај посао, долазићу вам чешће.

— И без тога, господине, изволите нам само доћи, кад год вам је воља. За политику, то већ видим, изгубљени сте; бар да вас задобијем иначе за лист.

— Видећемо, рече Машић, воља би ту била.

— Е, онда ми није ни најмање бриге, примети Милић. Ви бисте могли узети на се и литераран па и уметнички извештај. Критика је за наш лист од велике потребе. Ни ја, ни господин Костић немамо времена, да се одамо и на ту струку. Да л' бисте хтели примити то на себе?

— Прецењујете моје способности, рече Машић.

— Ја знам, шта говорим, рече Милић озбиљно. Видите господине, од четврти, што долази, покрећућемо лист сваки дан. Књижевном и уметничком,

то јест позоришном референту, који би уједно био и уредник фељтона, нормирана је за сад плата од педесет форината месечно. Дал' би сте хтели узети то на се?

— На то вам не могу одмах одговорити, рече Машић после неке почивке. Чекајте до сутра, док се промислим и док се разрачунам сам собом, јесам ли у стању одржати своју реч; јер једном кад је дам, онда се и обвезујем.

— Добро, господине, одговори Милић, чекаћу до сутра, ма да бих рад био, да сам већ данас на чисту. Осим вас мислим ангажовати још једног члана за самосталне чланке и још једног за привредну рубрику. Било би нас дакле свега петорица, који бисмо били редакција.

— А јесте ли на чисто и са оном двојцом? запитаће Машић.

— За привредну рубрику мислим задобити свршеног правника Лазића, који се сад још бави у Бечу, и који ће доћи амо на омладинску скупштину. Он је из приватне наклоности изучавао народну економију, статистику па је поред свег тог посеђивао и предавања на економској великој школи у Бечу. Ако и није стручњак, надам се, да ће бити умешан. Други, е, то мислим довести Пају Поповића, који је уређивао у II. недељни лист. Ступио сам с њиме већ у преговоре, и за који дан очекујем извесног одговора. Г. Костић радиће и надаље своју рубрику, а нас двојица потпомагаћемо га, јер би за њега једног било сувише. Ако усхте господин, може се и он покушати у чланцима, те бисмо тако лепо поделили дневни рад.

— Гледаћу да учиним, што ми је у снази, примети Костић. Из прва ћете да богме имати са мном стриљења...

— Па нисте ви баш новајлија, рече Милић. Има већ година дана, како сте у редакцији?

— Од прилике толико има, одговори Костић.

— Радујем се већ у напред, како ће то ићи све као наручено, рече Милић задовољно. Једва чекам, да се покрене лист сваки дан.

— Па кад би то било? запитаће Машић.

— Као што сам рекао, од идуће четврти. Сад смо у мају, од првог јулија излазио би лист сваки дан. Још мало, па ћу почети по листу да говорим о потреби, да излази сваки дан и да позовем народ на претплату. Цена би се незнатно подигла.

Та сад излази четир пута, па само још два пут више. Гледајте, господине, да ми сутра дате поволан одговор!

— Сутра ћу вам рећи, на чему сам, рече Машић. Но, баш се нисам надао, да ће се наш разговор тако свршити. Састали смо се случајно...

— Та ја бих вас нашао већ сутра, да данас нисам, упаде му Милић у реч.

— Али сад с богом, рече Машић и устане. Једанаест је сати, а имам још четврти час у гимназији. С богом!

Машећ се рукује и с Милићем и с Костићем и за тим се удали наглим корацама. Кад је био на улици, окрене се Милић свом сараднику и рече му:

— Но, шта велите на ово?

— Изненадио сам се, ма да сам од прилике знао, да смерате покренути лист сваки дан, одговори Костић. Лазић је добра снага, познајем га ја, па и Поповић; али нисам мислио, да је Машић за ту струку...

— Али ја знам, да јесте.

— Та од куд знате, кад није досад још ништа писао, примети Костић.

— То је моја тајна, одговори Милић. Дознаћете је за цело, али за сад вам не могу рећи ништа.

— Но, но, нисам баш ни тако радознао, рече Костић мало зловољно.

Милић није ни пазио на ту примедбу, јер је спремао дописе за штампу, и предао их слагачком шегрту, који се већ неколико пута појавио у редакцији, да опомене уредника, да је и он на свету, и да су му у првом реду потребни рукописи. Милић је увидео ту потребу, те се и пожурно, да испуни праведно захтевање нагарављеног шегре.

— Тако, рече, ево, сад имате довољно рукописа; после подне добићеш чланак, па онда, хоћу да ми донесеш распоред. А сад иди.

Шегрт одјурн на поље. Милић погледи још који пут око себе, за тим узме шешир, опрости се од Костића и оде.

— Ала је милостив тај наш шеф редакције, мумлао је Костић у себи, кад је био сам, како дели достојанства и позиције. Али, ја се надам, да ће ми се плата повисити. Са пет стотина форината не може се још већма ринтати него до сад.

(Наставиће се.)

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

ЖАЛИМ ТЕ ЈА!

(С РУСКОГ.)

Жалим те ја! ти искрено ме љубиш
И ти би, да те љубим ја!
Но, јадниче, тим самог себе губиш,
Не могу те љубит' сада.
Ох, било доба, љубљах и ја сама!
Ускипео у срцу млађан век,
Ал' небо моје црна покри тама,
И сунце моје зађе за навек.

Са горка бола, грозних срцу рана,
Ја писам она од некад'.
И црна туга, скрб ми постојана
Малаксалој ми живот сломи млад.

Погле: моје чело сетом обливено,
И грозничав у очима ми плам.
А срце јадно, смождено, стрвено,
Расточило се у сузам'.

Без осећаја на све гледам бедна,
Јад јадујем уз плач и уздисај,
За пољупце су моја уста ледна,
И не мили се руци загрљај.
Но да те моје срце пређе знаде,
О, тада бих те љубила.
А сад ти само велим: ман' се наде,
Жалим те ја, жалим те ја!

H.

НАЈСТАРИЈЕ СРПСКЕ НАРОДНЕ ПЕСМЕ УПОРЕЂЕНЕ СА БУГАРСКИМ.

(Наставак.)

Жито су у нас виле, то су у Руса русалке, бића, која живе у води, и из ње често излазе, па својом лепотом, које нема на земљи, заносе онога, који се затече код воде. Ко их је видео, несретан је, јер не може више љубити никоју обичну жену.

Код Германа су опет таква бића, *Nixen*, и женска и мушка. Живе у рекама, потоцима и бунарима. И за њих се мисли, да је зло за људе, кад се затеку близу њих. Кад се придруже људима, обучене су као девојке и врло су лепе, али се познају по мокром окрајку од прегаче или по влажном скуту од хаљине.

Кад пливају, до пола су телом из воде, јер је друга половина као у сирена риби реп. Воле песму, свирку и игру и врло су веште у том, само опет за то нису људма пробитачне, јер дивном својом песмом занесу толико младиће, да их у дубину одмаме, и отуд се никад више не враћају.

У Грка и Римљана су Нимфе (*Nymphai*, *Nymphae*). Живе на земљи, на бреговима, у луговима, на изворима и рекама, у долинама и пештерама, по ливадама и пољима, па по тим различитим местима их и различито називаху. То су све полубожанства, а како се може разумети, јасно је, да су девојке. Оне су кћери и увек Океана и Тетиде, која живљаше у мору. Океан беше код Омира праотац свих богова, који је са својом женом Те-

тидом имао три хиљаде кћери. Нимфе су у опште све добре.

Као што су други народи имали богове и богиње, тако су и Словени имали, јер већ споменуемо богињу Весну или Ладу, које представљају ведро и весело годишње доба. За тим су имали и: Дјевану, Дјеву, богињу пролећа и плода. Међу злим божанствима спомиње се Морана, у којој се замишља зима и смрт. У самој речи: Морана, корен је: мр, мар — као и у речи смрт, дакле божанство, које уништава, убија.

Осим правих богова и богиња знају и Словени за полубогове, а то су наше виле, руске: русалке, и свако биће, које је својом појавом више нешто од човека. Таква су бића: рожденице код Словенаца и Руса; сужденице код Словенаца и Чеха, код нас и других: вампири и вукодлаци. Као што их међу божанствима беше: добрих и злих, тако и међу полубожанствима ево дознадосмо за добра и зла полубожанства — за добре и зле виле. Све су добре, или понајвише добре, које су из ваздуха и над земљом; а све зле, што су код вода и у водама, дакле некако под земљом. Оне су на светлости, ове у тами; вила из облака се појави јунаку, небо се засија, и та је вила сретна; а ноћне виле на раскршћима су зле и опасне. Све ово нас гони, да опет помишљамо на природ-

не појаве: светлости и таму, коју су стари Словени замишљали у слици неког божанства. Па као што је светлост свима милија од таме, тако је и божанство светлости омиљеније од божанства таме, тако су и виле неке омиљене у народу, јер му добра желе, а неке немиле, па их се клони, јер му зла задају.

Споменимо још и ону моћ вила, којом људма живот одузимају, јер се или скамене или дуго и тврдо заспе. То је ретко у нашим приповеткама, ал је чешће у приповеткама несловенских народа.

У народним приповеткама, које је покупио М. Ваљавец, приповеда се у једној, како су све виле биле позване на част, кад се родило неко девојче из боље куће. Свака је вила имала дугу, златну косу, златно одело и сребрне појасеве. Све принашаху новорођенчету лепе дарове. Ал беше међу њима и једна зла вила, па и она му даде леп поклон, лепу кутијицу, ал у њој беше написано, да ће девојче бити врло лепо и сретно, но ће доћи час, кад ће га снаћи велика несрећа. Тако је и било. Девојче је израсло лепо и красно, и баш кад се на венчање спремаше, искрсне однекуд она зла вила, па ју на оном месту окамени, јер ју је ошинула неком чудноватом шибом. Једном је ловио неки цар, који забаса, те није могао изићи на пут, којим би се кући вратио. Дође до дворца, у ком беше она окамењена девојка. Молио је слугу у двору, да му пут каже, ал му није могао рећи, јер је и он био скамењен. Пође даље по двору и наиђе на ону лепу девојку, која се баш на венчање спрема. Врло му мило беше, кад ју угледа и — пољуби ју, а она одмах оживи. За тим удари сваког слугу у двору, и сви редом оживе. По том ожени се цар оном девојком.

Опет то, али мало другачије приповеда се у некој немачкој приповетци, како се девојче од петнаест година уболо вретеном и сто година је спавала, јер јој је вила то прорекла, још кад се родила. Кад се навршило сто година. дошао је краљев син у тај двор, у који нико пре није могао ући, и пољуби девојче, а она се одмах пробуди.

Налик на то се приповеда и у једној француској и напуљској приповетци.

Зли дакле демони (виле) узму за неко време живот женском лицу, ово дуго време спава као мртво, а добри људи, цар и царев син —

сјајна лица — пољубе га, и оно опет оживи. То је језгра у овим приповеткама.

За овакове приповетке мисле учењаци, да се у њима свугде појављује зимски сан природе, која је заспала, па се буди опет у пролеће, кад богињу земље овлажи небесном влагом бог неба — Сварог или Перун, а то би ово значило: Род људски је у зачетку свом гледао, шта се све збива на овом свету и у природи. Видео је, како прође неко доба годишње, па је све у природи живо и весело, јер земља рађа, па оно, што је родила, све је живо и весело, а дође опет неко доба у години, кад је све опет мртво и тужно, јер на земљи нема ничега живог, нема ничега веселог. Земља је од јаке зиме смрзнута, она је укочена, она се стврднула, скаменила, па све на њој спава, сва природа спава. Тај сан дуго траје, а неко је морао бити, који је земљи животну снагу узео. Био тај ма ко, није добро учинио човеку, јер му је отео све оно, што ужива за оно доба године, кад је земља и природа — будна. Па као што је човек у свом детињском добу, у прастаро доба увек помишљао, да има добрих и злих богова, који тако удешавају њим и природом, тако је и овде сад помишљао на зле демоне — божанства, која су му зла нанела, и земљи животне снаге одузела. И за земљу су људи некад мислили, да је као неко лице, јер су веровали у богињу земље. Ту је богињу за време сна и спавања природе зао демон бацио у доњи свет и онде је мирно у сну почивала. Али имао је прачовек и добрих богова, који му не дадоше, да зла трпи. Тај добар бог је сунце, које редовно својом сунчевом снагом и топлотом открађује земљу, оживљује природу и изводи богињу земље из доњег света на светлост своју. Богиња земље — земља и природа — оживе, а с њом све, што је на њој, па тим почиње оно доба, што називамо пролеће.

Такове ето природне појаве оденуо је човек у приповетку, и стотинама стотина година протичало је, а народи су приповедали такове приповетке, али све другачије, док се на послетку првобитна приповетка о боговима не обуче у данашње руво: Зао демон је зла вила, о којој доста писасмо; мати земље — женско биће — су лепе девојке, зима је тврди и дуги сан умртвљених и заспалих девојака, које се пробуде тек онда, кад их сјајна лица, цар и царски синови, пољубе, баш као и сунце, које оживи

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

природу, кад озари земљу својим топлим и животворним сјајним зрацима.

* * *

Овим завршујемо први део свога рада, којег се латисмо, да њим протумачимо неке најстарије српске народне песме, упоредивши их где где са бугарским. И сами признајемо, да би се тај посао могао урадити на шире и на дуже, да би му се још више можда могло што шта додати. Но простор у листу, као што је

„Стражилово“ и правац му не допушта нам тога а старасмо се опет, да буде што простије и јасније написано оно, што је најнужније, па да колко толко можемо разумети наше најстарије народне песме.

У другом делу овакове своје радње ради смо написати коју о легендама и баладама у нашем народном песништву, и колко се узможе, упоредити их са бугарским песмама из поменуто збирке браће Миладиноваца.

Ђорђе Магарашевић.

ПУТОПИСНЕ ЦРТЕ.

УСПОМЕНЕ ИЗ ИТАЛИЈЕ.

НА ВЕЗУВ.

а путу из Рима у Напољ упознах се с два Немца. Путовали су такођер у Напољ. Један од њих, већ старији човек, био поштар, а други званичник код варошког магистрата у Берлину и натпоручик у немачкој народној војсци. Позову ме, да им се придружим, и да се заједно прођемо по Напољу и околини и ја примим ту понуду.

Признати морам, да радо путујем с Немцима. Кад путују, није им главно да се прођу и што пријатније забаве, већ више да се чему науче. Али Немце нам препоручује за сапутнике још и друга врлина. Они ће свакад зготовити у напред прорачун за путне своје издатке, и држаће га се тако тачно, да ће га ретко кад прекорачити. Слатко сам се насмејао више пута, гледајући их, где час по ваде из капута своје бележнице, у које тачно пишу сваку пару. Па јесу-л само нешто више издали, него што су били у напред рачунали, то ће их одмах проћи добра воља, па ће с необичном жестином и грубошћу — и образовани Немци знају како те још како бити груби! — излити читав пљусак погрда на Талијане, особито пак на талијанске вође, који се баш као Цигани намећу и јагме о новац, да их немож' задовољити.

Има једна мана у немачких путника, а то је да су ради све да виде. Путевођа им је позната књига „Бедекер“, у којој се поред знаменитости, што је вредно видети, спомињу често и такве ствари, које, нарочито за обичне путнике, немају веће вредности. А немачки путници хоће све то да виде, и тако им је путовање, кад им је за то одмерено време, често скопчано с великом муком и напором. Многи немачки путници платили су главом због те претеране своје ревности, те им младим, пре времена, труну кости по разним гробљима талијанским.

Моји сапутници предложе сад мени, да не одседамо у Напољу, већ да након доласка свог још исти дан отпутујемо у Помпеју, а сутра дан да се кренемо на Везув. То није обични пут, којим се иде на то чувено ватрометно брдо, јер је одвећ тежак. Али немачки моји пријани беху израчунали, да пут на Везув стаје јевтиније преко Помпеје, него кад се иде из Напоља преко Портичи-Резине, а то је било довољно, да се усвоји пут на Везув преко Помпеје.

Из Напоља вози јужна талијанска железница за три четврти сахата у Помпеју. Стигосмо тамо тај исти дан у девет сахата у вече. Одседосмо у гостионици „Диомед“, што се налази на главном уласку у ту стару земљетресом разорену и лавом и пепелом засуту римску варош. Још то вече погоди мо вођу, да нас сутра дан рано води на Везув. Вођа нам понуди зарад веће удобности за пут коње, магарце или мазге; на то ја, прихватив одмах ту понуду, предложим својим сапутницима, да за пут узмемо коње, доказујући, како је мучно пењати се на брдо, и да ће ретко који путник сав пут од Помпеје до врха од Везува прећи пешице.

Узалуд сам се трудио, да приволим на то своје сапутнике. Они су унапред за тај пут били направили свој прорачун, у који су цигло урачунали трошак за вођу, а да плаћају сада још и за коње, јако би им реметило тај њихов рачун. И за то се они чврсто држали своје одлуке, да на Везув иду пешице, уверавајући ме, да се осећају доста снажни, да сав тај пут пређу пешице, а без икакве веће муке и напрезања. Особито се разметао старији мој сапутник поштар; хвастао се, како је добар пешак и како је у млађим годинама пропешачио велик део Германије. Ма да сам знао, какве нам тешкоће пред-

стоје на путу, морао сам ипак попустити, јер, придружив им се као својим сапутницима, морадох с њима делити и добро и зло.

Сутра дан рано, тек што је почело свитати, дође наш вођа, пробуди нас одмах и позове да се спремимо за пут. Брзо се обучемо и, часа не часећи, кренемо се на Везув. С почетка се ишло равницом, те је пут био лак и тим пријатнији по нас, што смо уживали свежи јутрењи ваздух. Пред нама се поносило, величанствено дизао Везув, а над врхом се колутале густе масе од дима. Гледајући, где је Везув тако близу, весело је клицао поштар, и као да је већ и на самом врху, доказивао је, како смо паметно радили, што нисмо узели коње за пут, чим би свако од нас бамбадава умножио свој трошак са неколико лира.

Вођа као да је разумео те поштареве речи; не одговори ништа, али си му с лица читао, као да је хтео да каже: Проћиће већ тебе та добра воља и то поуздање!

Ходећи тако три четврти сахата кроз винограде и воћњаке равницом, коју покрива пепео, стигемо у сеоце „Боско тре Казе“ — *Bosco tre Case*. Свратимо у механу, да се мало прихватимо. Механџија изнесе пред нас неко црно вино па га стане до неба хвалити, тврдећи да је то вино право „Лакрима Христи“ — *Lacrimae Christi* — („Сузе Христове“). Али није само механџија хвалио то своје вино, већ га је својски у томе потпомагао и наш вођа. Жељни да се окрепимо тим пићем, напунимо своје пехаре. Беше то са свим обично вино, опоро као од вињаге, те му је најмање приличило име, којим га кретио добри наш механџија. „Лакрима Христи“ данас је већ врло ретко пиће. Пређе, у давно минувим вековима за владе римске, родило је скоро на целом Везуву, а сада је то брдо већим делом голо, засуто пепелом и лавом. Праве „Сузе Христове“ роде још само на маленој просторији „*Monte Somma*“, које брдо лежи источно од Везува. „Лакрима Христи“ могу сада да пију само велики богаташи. А како тих има највише међу Чивутима, то је духовито одговори једном приликом песник *Харне* на питање: за што се то вино зове Сузе Христове, рекавши: „Христос мора да плаче, што Чивути пију такво вино!“

При поласку из механе добије свако од нас дугачку, подебелу палицу, како бисмо пењући се уз брдо, а још више силазећи доле, сигурније корачали по пепелу и лави. Пут нас још једнако водио кроз воћњаке. Али што смо ишли даље, све је слабија бивала вегетација, док нас напослетку одасвуд окружавао сам пепео, лава и стење, измеђ ког се тек овде онде извио по који цбунић од смокве

или винове лозе. Нисмо се још били јако уморили, али смо већ тромије корачали и скоро сасвим заћутали. Пут све стрменитији и тежи; ноге су нам све дубље упадале у пепео и лаву, а крај тога жегли су нас одозго топли сунчани зраци, јер је сунце већ доста високо било одскочило на небу. Почели смо да заостајемо за својим вођом, који је, брз и чио као дивокоза, ишао пред нама и, храбрећи нас, као да је хтео да докаже, како добро чинимо, што се не журимо, чешће узвикивао: *Chi va piano, va sano e va lontano* — (Ко иде лагано, иде здраво и иде далеко). Није било нужде, да нас вођа тако опомиње и храбри. И крај најбоље воље нисмо могли брже ходити уз брдо.

Што смо се већма примицали вису, пут је све јаче вијугао; био је тим дужи, али је био и мање стрменит. На више места уз пут стоји наслагано камење, где се путници одмарају. И ми се зауставимо на неколико таквих места те отпочинусмо мало. На једном таквом месту затекосмо неколицину простих Талијана, који као да су нас хтели ту дочекати. Одмах нам се понуде, да нам помогну попети се на врх брега. Они то чине на врло прост начин. Свако од њих има јак кајиш, који метне себи преко груди; путник се ухвати за крајеве од кајиша са обе руке па се тако даје уз брег вући. Како је то мучна работа, доказује најбоље то, што од неког удаљења до врха брега већ ни сами коњи не могу да се пењу, а људи морају да вуку такве терете! Горка заиста зарада, којом хране себе и своје ти патници!

Како сам видио, да ћу се тешко сам моћи попети на врх од Везува, то се погодим с једним од тих људи, да ме горе вуче на кајишу. То сам исто саветовао и сапутнику свом поштару. Беше јадника скоро са свим издала снага! Он рече, да не може ни корака даље, већ да мора остати ту где је; ту да ће нас дочекати и након нашег повратка са Везува.

Одморисмо се мало, па се кренусмо даље: ја и млађи мој сапутник. Осим нашег вође и човека, који ће ми помоћи горе се пењати, придружи нам се још један од поменутих Талијана у нади, е ће најзад и мој сапутник сустати те се и сам дати вући уз брдо. Ма да је пут сада био још далеко тежи, — пењали смо се уз јако стрмениту 460 метара високу кеглу од Везува, сам пак Везув диже се 1200 метара изнад морске површине, — то сам ипак сада лакше корачао јер ме човек вукао. Био је то снажан, окретан момак, који је поверени му посао вршио на потпуно моје задовољство. „*È buon cavallo!*“ „добар коњ“ — рече у шали наш вођа, а двоноги мој парин, као да је хтео да оправда те речи, што су му јако ласкале, стаде ме још снажније вући.

(Свршиће се.)

КЊИЖЕВНОСТ.

ОЦЕНЕ И ПРИКАЗИ.

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА. Свеска 1—99. У Панчеву 1881—1885.

Четири је године прошло, откако се браћа Јовановићи латили огромнога посла, да у јефтину збирку покупе одабрана дела из наше старије књижевности она, која су достојна, да се очувају, а од страних народа она, која је вредно пресадити, јер су кадра само обогатити књижевност. Па како се латили, тако су ето и истрајали у томе послу, који би свуда на свету наишао на најлепши прихват и одзив, само се у нас, хвала буди нашем немару, тако исплатио, да издавачи сад у очи стотините свеске, уместо да са задовољством констатују сјајан успех и са умирењем да гледе у даљи развој и напредак свога подхвата, морају богорадити за преноруком па да у послу свом не морају клопути и пасти — оканути га се. Одиста је то зазор и срамота, да подужеће то крај све своје важности тако јадно пролази. Добро, да човек узме, да све оне замерке томе издању, да су слова не знам: гњидаста, да цена није прикладна, да у редиговању нема довољно реда ни савесности, и т. д. све до једне стоје, ипак се још не даје ни разумети, а камо ли оправдати, толика ладноћа. Та првом и другом томе злу баш би једини лек и био одзив и потпомагање а и треће би зло отклонила пријатељска реч и примедба па би онда било све како ваља а српска би се књига широм ширила по народу. Има каде, дошло би се, ако је нужде, ваљда и до дивотизања à la Hallberger, кад би се скромном почетку гостољубиво отворила врата, али овако — дај боже, да добро буде српској књизи! Чисто нас је страх и помислити, да су оне замерке пусти само изговори, за којима се крије или крајњи немариш за књигу у опште или надувеност сирам српске баш књиге, као да српска књига није тобоже кадра држати корак са књигом у другога света те не уме одговорити „модерном укусу“ и задовољити захтеве начитаних читалаца. Боље нам је и не изводити даље консеквенција отуда, јер би нам пред очи излазила све жалоснија за жалоснијом, волијемо с издавачима кривицу бацити *једино* на српску журналистику, која није народу достојно пажњу свратила на „Народну библиотеку“, па њој метнути на срце, да се одзове молби издавача те да накнадно рекне пријатељску реч и народ тако загреје за своју књигу, шат се онда издавачи у очи друге стотине боље похвале, него сад, шат им онда ни на ум не падне,

да се „повуку са попршта књижевног рада, чекајући на боља времена“.

За који ће дан Шекспиров „Млетачки трговац“ у преводу † Јована Петровића завршити прву стотину свезака „Народне библиотеке“. То је згодна прилика, да се човек обазре на ту збирку, да види, да ли је у њојзи народ добио збиља лепу и корисну књижицу. Збирка је тако удешена, да су у њој добили места и наши старији књижевни великани, и чувени и славни књижевници мал те не свију осталих словенских народа, и у свету припознати писци страног света. Од старијих је грчких класичара ту Омир („*Βατραχιομομαχία*“ у преводу Јосифа Горјановића, св. 40.), велики трагичар Софокле („*Οιδίπους τύραννος*“ у преводу Лука Зореа, св. 60. и 64.), Лукијан („Тимон“ и „Превоз“ у преводу дра Ј. Стејића, св. 96.) и Продром („Галеомомахија“ у преводу Вукашина Радишића, св. 40.); од Талијана: Nicolo Machiavelli („*Il principe*“, св. 20. и 24); од Енглеца: Шекспир („Краљ Лир“, св. 12. и 16., „Укроћена горонад“ у преводу М. Костића св. 36.), Charles Dickens-Boz („Насљедник од Хардингтона“ св. 68.), E. L. Bulwer („Браћа“, св. 68.) и Америчанац Edgar Allan Poe („Пре времена у гробу“, „Црни мачак“, приповетке, св. 8.); од Француза: Prosper Mérimée („Кармена“, св. 48.), Alphonse Daudet (6 приповетчица, св. 28.), Premaray-Jules Regnault („Доктор Робин“, у преводу Јов. Ђорђевића, св. 92.) и Théodore de Banville („Гренгоар“ у преводу Јована Ђорђевића, св. 56.); од Немаца: Гете („Егмонт“ у преводу А. Сандића, св. 76. и 80.), Виланд („Симпатије“ у преводу Теодора Павловића, св. 72.), Лесинг („Емилија Галотијева“ св. 52.) и Хајзе („Болесници“ св. 4. и 8.); од Мађара: Витковић („Песников роман“, св. 84. и 88.), и Сиглигетија („Циганин“ у преради Јустина Милана Шимића, св. 32.); од Руса: Гогољ („Приповетка, како се сваддио Иван Иванович са Иваном Нићифоровићем“, св. 46.), Тургењев („Невољница“, св. 46.), Карамзин („Марта посадница“ св. 18), Лермонтов („Јунак нашег доба“, св. 78. и 82.), Пушкин („Госпођица као сељанка“, св. 42.), Богучарев („Фајина“, св. 42.), гроф Сологуб („Аптекачка“, св. 6.), и В. Крестовски-Надежда Дмитријевићна Сајончковска, рођ. Хвостшинска („Ученица“, св. 58. и 62.); од Пољака: Гошчински („Страшни стрељач“, св. 14.), Лозињски („Две менице“, св. 14.), Крашевски („Уљана“, св. 50. и 54.), Словацки („Мишдове, краљ од Леђана“, св. 94.), Јеж („Асан“, св.

34. и 38.), Гавријела Пузинина („Јадвига“, св. 22.) и Павлина Вилкоњска („Отров“ св. 86.); од Чеха: Јосиф Колар („Магелона“ у преводу Августа Шеное, св. 10.), Вацлав Влчек („Јан Швевла“, св. 66. и 70.), Емануел Бозџех („Барон Герц“ у преводу Срете А. Поповића, св. 98.), Каролина Свјетла („Крај и почетак“ св. 90.) и Софија Подлипска, сестра Каролине Свјетле („Четири кћери“, св. 26. и 30.); од Словенаца: Ерјавац („Хусари на Полици“, св. 2.) и Крсник („Стара слика“, св. 74.); од наших старијих великана ту је: Рајић („Бој змаја с орлови“, св. 83. и „Историја катихизма“, св. 95.), Магарашевић („Путовање по Србији у 1827. год.“ св. 35.), Стерија („Даворје“, св. 1. и 3. „Тврдица“, св. 15. „Светислав и Милева“, св. 23., „Покондирена тиква“, св. 33., „Смрт Стефана Дечанскога“, св. 45., „Београд некад и сад“, св. 59. „Лахан“, св. 75., „Женидба и удадба“, св. 83.), Доситије (сва дела, св. 9, 11, 13, 19, 21, 29, 31, 37, 39, 41, 43, 55, 57, 67, 69, 71, 79, 81, 87 и 89.), осим њих још и Трлајић (скупљени списи, св. 85.), Лазар Лазаревић („Пријатељи“ св. 91.) и Витковић („Спомен Милице“, св. 47, Скупљени списи, св. 17.); од новијих наших: витешки митроноша песник Његош („Шћепан мали“, св. 5. и 7., „Горски вијенац“, св. 25. и 27. „Слободијада“, св. 49, 51, 53., „Луча микрокозма“, св. 73. „Пустињак Цетињски“, скупљене песме, св. 97 и 99.) и Богобој Атанацковић (Новеле, св. 61, 63 и 65.) По именима се тима већ — бар по огромној већини — може судити, како је то важна и занимљива збирка. Сваки поједини део те збирке — с два три само изузетка — заслужује у сваком погледу пажњу читалачку а дало би се о сваком опширније говорити — штета заиста, што то није за времена учињено! Редакција се мора похвалити али се мора нешто и покудити, према старијим је нашим великанима била доста и несавесна у „модернизацију“, дела неких страних класичара изнела је у преводу застарелом а могла се побринути за нов превод; код превода је неких опет узимала у обзир „удешавање за српску позорницу“ те тиме дела крвила без нужде, јер у „Народној библиотеци“

немају места „позоришна либрета“ него глуме као драмска дела без обзира на то, како се према овим или оним околностима приказују на позорници. На већину превода са славенских језика, на којима нема имена преводиочева, треба сагласности ради метнути то име и то тим више, што се тај преводилац баш ни најмање нема стидити свог имена, јер га пријатељи српске књиге већ изодавна познају као темељита и ваљана преводиоца.

Овом приликом јављамо и то, да су браћа Јовановићи за Доситијева дела из „Народне библиотеке“ спремили дивне повезе са испуценом сликом Доситијевом. Повези су тако удешени, да се сва дела Доситијева поделе у две књиге, у првој књизи да буду одељци 1—4, а у другој 5—8. и то овим редом: I. Живот и прикључења. II. Буквице. III. Савети здравога разума. IV. Басне. V. Етика, проповеди и беседе. VI. Краћи саставци (из „Собранија разних наравоучителних вештеја“) и стихови. VII. Преводи. VIII. Писма. Поштовани један наш сарадник, који се бави историјом српске књижевности, обећао нам је, да ће то издање Доситијевих дела проучити и у нашем листу приказати га по заслуги. Видиће тада наши читаоци, да ли је оправдан тај ред, по коме су у овом издању распоређена Доситијева дела и да ли су поправке у језику и слогу умесне, а ми догле са своје стране желимо издавачима повољна одзива, како би могли продужити издавање и других наших заслужних писаца — али онако, како су ти писци писали. Но о томе ћемо у једном од идућих бројева пуштити сарадника-стручњака да каже што опширније.

Доситијевим је делима у фином повезу цена 4 фор. 80 новч. ау. вр. или 10 динара. У Аустро-Угарској и у Босну-Херцеговину шиљу издаваоци књиге с платом у наточ (per Nachnahme), из Србије пак моле новац у напред у наплаћеном писму. У Београду има тих књига на продају књижара Велимира Валовића, а у унутарности Србије могу се наручити преко сваке добро уређене књижаре. Ко скупи шест купаца, добија један примерак на дар.

ЛИСТИЊИ.

Г Л А С Н И К.

(Холцјева стогодишњица.) 24. Марта о. г. пада сто година, како се родио словачки песник Холи (+ 1849.), писац јиројеког епа „Сватоплука“. Словаци се спремају, да тај дан прославе што свечаније.

ПОЗОРИШТЕ И УМЕТНОСТ.

(Срп. нар. позориште у Панчеву.) XIV. представа (ван претил.) 27. јан. „Саћурица и шубара“, изворна шаљива игра у 4 чина, с певањем од Илије Округића-Сремца. Шаљива игра ова црпљена је из живота народног. Пуна је живости. Типови су врло верни. Носиоци главних улога, Лукић (Арса),

WWW.UNILIB
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Добриновић (Панта), беху заиста на висини приказивачке вештине. Ружић (Пинтер Михаљ) врло добар, Динић (Пурић брица) изврстан. Остали нас потпуно задовољише. Посета врло добра. — XV-та представа (у прет. 9.) 29-ог јан. „Максим Црнојевић“, трагедија у 5 чинова с певањем од дра Лаве Костића, за поворницу удесио А. Хаџић, музика од А. Максимовића. О трагедији овој немамо много што рећи, она је довољно позната са своје драмске изврности и лепоте језика. Приказивачи су нас потпуно задовољили. Ружић (Максим Црнојевић) беше ексцелентан, занео нас је све. Рекли бисмо, да у овој улови и у Лудвигу XI. као вештак стоји на највишем ступњу своје приказивачке вештине. Публика му бурно пљескаше. Лукић (Иво), Димитријевић (М. Обревбеговић) и Станојевић (Надан) беху врло добри. Динић (Дужде) нас је обрадовао својим лепим држањем и приказом. Ружићка (Јевросима), Вујићка (Филета) и Хаџићева (Анђелија) беху изврсне. Посета врло добра. — XVI-та представа (ван прет.) (Три јерарха) 30-ог јан. „Зидане Раванице“. Мелодрам у 3 радње с певањем од А. Николића. Ово је истина стар, али омиљен комад. Износиће слике и прилике из историје и лепе прошлости наше имаће увек привлачне снаге за наш свет, који заиста воли таква поворишна дела. Што се самог приказа тиче, и можемо и не можемо бити задовољни. Да не будемо опширни, рећићемо укратко. Ружић (Југ Богдан) и Лукић (цар Лавар) играху с вољом и задовољише нас. Само певање беше складно и лепо. Марковић (Раде неимар) отпевао је врло добро; он има леп, пријатан и доста јак глас Димитријевићка (царица Милица) играла је, изгледа нам, бев воље. Вршчани замерише приликом представе овога комада, што друштво отпева песму једну, која не приличи овоме комаду, а ми можемо замерити, што друштво изостави песму једну, која овоме комаду баш приличи. Зашто то? Што се тиче посете, она беше према покладама — доста добра. — XVII-та представа (у претпл. 10.) 1-ог фебруара (први пут): „Наше жене.“ Шаљива игра у 5 чинова, написали Г. Мозер и Шентан, превела Персида Пинтеровићева. У овом комаду имадосмо прилике видети у већој улови и нову чланицу наше поворишне дружине, С. Бркићеву (Грета). Почетница је и новајлија на даскама, што свет значе, али нам улива наде, да ће временом народно повориште у њојви — ако се ода овбиљној студији, ако забуде чврсте воље и труда — стећи ваљану снагу. Овога вечера у улови својој као Грета потпуно нас је задовољила. Посета беше врло добра. — XVIII-та претст. (у претпл. 11.) 5-ог фебруара (први пут): „Дебора“. Поворишна игра у 4 чина, написао Мозентал, превео Н. Ђорић. Били би врло опширни, када би се ушуптали у опис ове поворишне игре, овог иначе старог, али врло доброг комада, који црта верску разлику између Хришћана с једне и Чивута с друге стране, а отуд неодољиву мржњу, коју подстиче често и верска предрасуда. Дебору, насловну улогу, одиграла је С. Вујићка с пуно осећаја, с такм ватром, такм вештином, да нас је заиста вештачким приказом у равним моментима тако тешке улоге задивила и занела. Публика ју је бурним пљескањем изававала. И сви остали одговорили су потпуно задаћи својој и задовољили су нас. Дворана је дупком била пуна. — XIX-та претст. (у претпл. 12.) 7-ог фебруара: „Тражи се васпитач“. Шаљива игра у 2 дела, с немачког превео М. Х. С. пре тога: „Шумска ружа“. Шаљива игра у 1 чину од В. Милера. Превео Спиро Димитријевић-Которанин. Оба ова комада врло су добра и лепим хумором зачињена. Са приказом глумца потпуно смо били задовољни. Ове шаљиве игре завршише прву претплату; месни поворишни одбор купи већ другу претплату на 12 представа. Извештени смо, да је одвио за другу

претплату врло добар, а надамо се, да ће и одбор и управа у другој претплати учинити све и сва, да се публика честитим и одабраним комадима задовољи. У своје доба изнеће мо потанко стање благајне како за прву, тако и другу претплату.

— 0 —

(Нова чешка опера.) Јосиф Кличка предао је управи чешког народног поворишта у Прагу нову оперу под насловом: „Spanilá mlýnařská“. Либрето је написао Ј. З. Весели.

КЊИЖЕВНЕ НОВОСТИ.

— Чешки лиричар Хајдук издао је у 18. броју „Poetické Besedy“ читаво коло балада, којима је садржај понешто и хумор диктовао. Песник тако еминентно народног карактера, као што је Хајдук, аснио се и том цртом чешкога народа. Сентиментални се елегичар ту покушао у веселој врсти и критика каже, да му је то сасвим пошло за руком. — Хајдук је у другој једној библиотеци („Nová bibliotéka Vilimkova“ бр 8.) издао леп стручак нежних песмица лирских; у тој је врсти он први у новијој чешкој књижевности.

— Вредни књижевник чешки Јосиф Вл. Хруби издао је у „Моравској библиотеци“ коло моравских скаски, које су сасвим вешто састављене и брижљиво штилизоване.

— „Violy z Podlesí“ зове се скромна збирка 9 балада, које је написао познати чешки песник Карло Каднер.

— Вредни чешки књижевник Фр. Бачковски написао је опширну историју књижевности чешке новијег доба: „Zevrubné dějiny českého písemnictví doby nové“. Чеси немају велике и прагматички изведене историје књижевности. Јунгманова је историја чешке књижевности по материјалу застарела, ма да је иначе врло важно дело и ма да се с погледом на библиографију може мерити са сваком таквом књигом. Дело Карла Сабине: „Dějepis literatury české“ садржи само стару и средњу перијоду. По времену сад Бачковски наставља дело Сабинино. — И млади писац Јарослав Влчек издао је ово дана први део своје историје књижевности, али изгледа, каже критика, да ће то бити више школска књига, него историја књижевности за ширу публику.

— По примеру нашег престолонаследника Рудолфа мисле и оба сина Уелског краљевина — краљевићи Алберт Виктор и Ђорђе — издати путописно једно дело. Дело ће изаћи у две свеске, свака свеска по 500 страна, а биће много слика и карти. Кад су путовали око света, водили су оба брата дневнике, па те белешке, пописане на лађи, на коњу и у шаторима, биће основ делу. Цело ће дело по свој прилици изаћи месеца Априла.

— Руски Јевреји имају више својих листова, који излазе већином у Петрограду а на руском језику. Сви бране и заступају интересе руских Јевреја као „Восход“ (уредник А. Ладау) „Новости“, „Јеврејскаја библиотека“. Најзнаменитији је први, који је месечни часопис, и који је основао 1860. г. Осип Рабиновић.

— Папађава, талијански јуриста, издао је недавно књигу, у којој јуристански карактер и историјски развитак о праву књижевника и уметника на своја дела развија.

— Херман Мелкенбер у Бону написао је неки предлог о „међународном педагошком савету“, који би се из стручњака и жена састојао и у свакој држави своје огранке имао.

— Едуард Хартман, најзнаменитији филозоф данашњег доба пише дело „филозофска питања садашњости.“

— Од Карла Абела изашла је лексикографија, која се бави срачњивањем велико- и малоруског језика. Накладом Виљема Фридриха у Липском, 3 т. 60 нов

— У истој наклади изашло је дело „Из мистерија једног нихилисте“ од Григорија Купчанка. Вели се, да је дело ваљано; цена 1 ф. 80 нов.

— На пољу црквене историје изашло је дело „Новогрчка црквена историја“ од Вафидеса. За сада је изашла прва књига У Цариграду, накладом Лоренца и Кајла.

— Ђорђе Гинтер написао је на основу грчких драма књигу о трагичној уметности. Критика је хвали. Цена 3 ф. 60 нов. У Липском, наклада Виљ. Фридриха.

— Емил Еберинг издаје „библиографску објаву за романске језике и књижевности.“ Изашле су 2 књиге до сад У Липском, накладом Твитајера, књига по 3 ф. 60 нов.

— Фридрих Хелвалд довршио је своје дело: „Die Naturgeschichte des Menschen“ са 55 свеском. Свеска стоји 30 нов. У Стутгарду, накл. В. Спемана.

— Изашло је списак антикварских књига на турском и арапском језику од Аракла у Цариграду. Лоренц и Кајла. Цена 60 новч.

С М Е С И Ц Е.

(Шекспир или Бакон?) У трећем броју листа овог објавили смо, да ћемо опширније мало прозборити о полемици, која се води о томе, да ли је Шекспир збиља написао оних 37 драма, које носе његово име, и она 154 сонета и спевове под насловима: „Венера и Адонид“, „Лукреција“, „Забљубљени хаџија“ и „Туговање љубавничино“. Ево смо ради испунити своје обећање. — Први је, као што већ тамо спомену смо, отворено и темељито изрекао год. 1848. ту сумњу Јосиф Харт. И пре њега су неки изrekli, да сумњају, али је то било или доста необразложено или бојажљиво. Још је год. 1733. енглески један коментатор и темељан познавалац тих драма, неки Теобалд, рекао, да „у њима има делова, који над сваком сумњом доказују, да је на њима радила више него једна рука“. На педесет година после тога покушао је други неки Енглез, Др. Фармер, у спису своме: „The Learning of Schakespeare“ да докаже, да историјски Шекспир по своме слабом изобраењу никако није кадар био створити та бесамртна дела. Тај је Фармер дакле био први неверни Тома и Антишеспиријанац. Но најенергичније је изашао на мејдан Харт. „Превара је то“, вели Харт, „што се хоће свету силом да докаже та отета слава Шекспирова“. Харт је први запитао, ко је управо написао те драме, ма да је, вели, за њихову литерарну важност име пишчево бив икаквог уплива, јер ће их већина остати бесмртна, догод узбуде енглеске књижевности. Гледало се онда по свим савременицима Шекспировим, по свим писцима и песницима доба Јелисаветина па се нашао само један једини, за кога се могло рећи, да је тим радovima дорастао био, а то је Бакон Веруламски, велики философ, правник, државник и научењак за Јелисавете и Јакова I, писац дела: „Novum Organum“, највећи дух Енглеске у 16. веку. Та такозвана Баконска теорија изазвала је читаву литературу и с дана у дан добија све више присталица. Поборници је њени разлажу овако: О Шекспировој се историји одиста знаде врло мало а и то га мало ни у какву свезу не доводи са оним драмама; писац тих драма морао је имати силесију разноврсног знања и дара а то се могло наћи једино у Бакону; досетке су и поезија у тим драмама такве, какве су само Бакону биле својствене; Виљем Шекспир за живота свога нити се као глумац нити као писац истакао, а не слави се и не хвали ни у периоди, која долази непосредно после његове смрти; у Шекспирским драмама има

израва, мисли и фраза, које се за чудо слажу са изразима, мислима и фразама у Баконим делима; а што се Бакон није хтео потписати на те драме, то је прво зато, што се тада није на књижевности радило за новце, кад је коме било воља, те је свет презирао оно мало њих, који су тако радили; друго зато, што је мати његова, коју је Бакон не обично поштовао а и са сиромаштва свога од ње и зависио, била строга пуританка те никад не би била опростила своме сину, да је чула, да се бави с таквим безбожним врашким пословима, као што је у њеним очима било повориште; а треће је било то, што је Бакон од младости у пркос свим сметњама тежио, да добије које од највиших места у држави, па се дакле није смео издати, да је у икаквој свези са повориштем и глумцима, на које је била бачена анатема јавнога мњења те их је свет гледао као скитнице и бескућнике. Кад се људи, као што је лорд Palmerston, Charles Dickens, Thomas Carlyle и други, најавили за Баконску теорију или бар склони били, да у њу верују, то ће бити, да је та теорија у неколико оправдана и основана. Данас се ве држе читаве хиљаде по Енглеској и Америци. — Осим те теорије Баконске има још једна тако звана „Editorial Theory“, која заступа то мишљење, да је Шекспир само издао, прерадио и за поворицу удесио те драме, а други ко да их је написао. Драме су те признати ремеси, показују нам не само бујан и обилан, гибак и скоро неисцрпив песнички геније, него и надмоћну интелигенцију, снажан рек бих пророчки дух, за оно време феноменалну образованост и позитивно знање — једном речи личност, која је у свем свом бићу о читаву главу надвишавала најважније људе тога доба. Кад се то сад сравни с оним, што се аутентично знаде о животу историјскога Виљема Шекспира, никако се то двоје не да довести у склад. И крај највеће генијалности тешко да је могао створити таква дела. С једне стране дивни, величанствени спевови са најогромнијом концепцијом, пуни најмоћније, најувисеније мудрости животне, спевови, из којих се јасно види, да им је писац вешт свакој знаности, да познаје људе и живот, да је кадар мајсторском кичицом сликати људске страсти и душевне борбе, да је темељно проучио древни живот и древну културу, да је скров и скров научен и душевно независан — а с друге стране вунарски син из мале једне енглеске паланке, који је једва нешто ишао у школу а одрастао доста сиромашки, касапски момак, лолла, пијаница и зверокрадица, човек, који је живио од данас на сутра па најпосле побегао, да га не снађе казна за неваљалства му — даје ли се то замислити? Та геније додуше може дати сретних замисли, досетака и сјајних мисли, али не може дати ону универзалност знања, која се може достићи само трудом и студијом; не може дати оно велико познавање света и живота, оне пророчке погледе у будућност, са којима се сусрећемо у тим драмама. До тога долази само онај, који је много путовао, много општио с образованим светом, живио посред велике какве струје животне. Све кад би човек и то допустио, да и у мање школоваога човека, као што је био историјски Виљем Шекспир, може геније из малог начинити много, опет се не да разложити толико универзално знање, тако висока образованост и наученост, каква се огледа у тим драмама. Није тада још било тих средстава, што их данас има, није било јавних књижица, није било енциклопедија ни конверсаџионих речника, да би се и мање образован човек из њих могао био по прилици поучити. Што зрелије човек све то промисли, тим све већа мора посумњати, да је историјски Виљем Шекспир написао оно комађе. Скоро да човек за право даде Моргану, који овако вели: „Не што тако мало, него што тако

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

много знамо о Виљему Шекспиру, не можемо веровати, да је он створио Шекспирске драме“.

(Натпис из петог века пре Христа) Пре кратког времена копали су у Атини темељ за нову кућу, јужно од Акропоља, између храма олимпијског Јупитра и нове војничке болнице, па су нашли нешто занимљиво. Ту на тој сада скоро сасвим празној равници била је некад варош Атина, док је није Темистокле даље преместио од Фалира, ближе Пиреју. На шта су нашли? Нашли су један натпис из петог века пре Христа, у ком се наређује, да се направи заграда око Кодровог храма и да се засади 200 маслинових дрва. Историјски је у томе натпису занимљиво то, што до сад нико није знао, да је некада било у Атини храма посвећеног Кодру. Камен с натписом купило је грчко археолошко друштво; натпис ће бити скоро преписан па ће се онда штампати у гласнику тога друштва.

(Нов начин тајног разговарања.) Из Њујорка јављају, да се сад уместо цвећем и лепевама тајно говори кишобранима или сунцобранима, јер се лепење могу употребљавати само по играњима — концертима или повориштима а тако се исто не могу зими набавити све нужне врсте цвећа. Тако ће ти кишобрани и сунцобрани при сусретају говорити, па су Американке шта више и читав речник направиле: Кад се брзо отвори а врх горе окрене, значи: интересантна си ми. Кад се брзо затвори а врх горе окрене, значи: Ниси ми се допао. Отворити кишобран или сунцобран, кад је доле врх окренут, значи: Не желим се упознати, а затворити са врхом доле окренутим значи потпун одговор на горње: Ни ја —. Насловити затворен сунцобран на десно раме каже: Чувај се, пази на нас. На исти начин а на лево раме значи: Ухватили су нас. Отворити мало напред, држати и полагајно окретати значи: пријатна си ми. Брзо окретати значи: Ја те љубим. Затворити и поштапати се вели: Смеш ме пратити. У обе руке узети га, косо га напред држати и уз хаљину притиснути значи: Ходи к мени. Затворити и узети под десно пазухо значи: Да! А под лево: Не! Затворити и на десно клатити значи: Збогом! А тако исто ал на лево: Хајде за мном! Мора се добро пазити, да се не измешају значења; јер таква измена може сиротог љубавника у неприлику довести. У осталом нису нужни Американци, да љубавницима завађају нове и нове начине разговарања. Свакога научи срце.

(Колико је излазило листова у Италији год. 1884) У Италији је излазило 1884. године 1298 новина, дакле једне новине на 22,350 становника. Од тих новина излазило је у Пијемонту 186, у Лигурији 47, у Ломбардији 219, у Венецији 91, у пређашњим кнежевинама 105, у Умбрији 14, у Анкони 36, у Тоскани 153, у Лацијуму 176, у Абруцама и Маливи 25, у Бенапелинској 96, у Апулији 32, у Бавиликати 5, у Калабрији 29, у Сицилији 76, у Сардинији 15. Највише излазе у Риму, 161, затим у Фиоренцији 75, у Милану 131, у Турину 95, у Болоњи 83, у Напољу 48. У Риму долазе једне новине на 1866 становника а у Напољу већ на 10,298.

(Историјске лепење.) У Мадриду се неки дан па лицитацији продавала збирка ретких и скупоцених историјских лепења. Сам илустровани каталог стајао је већ 125 франака. Лепења једна од слонове кости, на којој је била насликана „Цитерина слава“, продата је за 3675 франака. Та је лепења пре била својина кнегиње Аделајиде Савојске.

(Испунила му се жеља!) У малом неком друштву, које се ономадне састало на пријатељској вечери, морао је сваки гост приповедити, како је провео летње и јесење месеце, јер се друштво није видело бар по године. Са мање или више

хумора приповедао је један мушкарац за другим о својим путовима, о малим сплеткама, што их је доживио у овим или оним илицама, о лову, о несрећи у игри итд. Најпосле дође ред на барона Р. Тог су сви познавали као мало ексцентричног човека. Обећа ти тај, да ће приповедати нешто мало, што га је занимало више него све остало, што је за последњих шест месеци проживио. Овако је то исприповедио: Јесенас сам био на свом добру. Ходам тако једаред ујутру по башти, запалио смотку па пушим. Наједаред чујем, где се три моја млађа нешто живо диванишу а спомињу и мене и моју жену. Густо ме је жбуње скриво испред њих, те сам тако стао прислушкивати. Кочијаш вели: „Само да једаред у веку имам толико новаца, колико нам господар потроши на дан, еј, ала би се то лепо проживило.“ Трчкало вели: мени само да је једаред ручати за његовом трпезом! А Антонија баштован уздаше: „мени то није ни крај памети: мени само да је један једини пут пољубити госпоњу!“ Сад ја изађем иза жбуња, они се престраве а ја им смешећи се овако рекнем: „Случајно сам дознао за жеље вам, па ћу вам их и испунити, ако вам је стало до њих. Јоване, ја сваки дан трошим триста форинти, ово ти три лепе нове стотинарке, потроши их! Гавро, ти се баци у лепо руво, на подне ћеш бити мој гост. А ти, Антоније,“ — галантни је баштован сав дрхтао а ја сам се пожурео, да га умирим. — „Твоја жеља показује, да имаш укуса и доказује, да си појетичније нарави, него твоји другови. Вечерас ће у десет сахата моја жена бити овде на овом месту и туде шетати. Како су вечери већ поладне, то ће се увити у белу мараму, што је обично носи, кад се шета. Ја ти допуштам, да ју онда пољубиш, дакле се спреми, али само ипошто да дозна твоја жена, јер знаш како је љубоморна па ће те скупо стати шала!“ Кад се донео ручак, морао сам послати по Гавру и силом га довући у трапезарију, јер ниошто није хтео да дође а није сео пре за трпезу, док му нисам запретио, да ћу га везати за столицу.“ „А баштован?“ повикаше сви. „Баштован је пољубио своју жену; ја сам јој рекао, шта је у ствари, те се она увила у белу мараму. У одмену за пољубац добио је сиромаштво Антоније тако громку ћушку, како само љубоморна жена може пришити мужу.“

(Шта треба за један килограм меда?) Александар Вилсоф из Дублина саопштио је пре кратког времена занимљивих ситница, колико има шећера у нектару равних биљака и о жетви, коју прибирају равни инсекти, који мед носе. Исти је господин прорачунао да у 125 цветова детелинних има до 2 грама шећера, по томе за 1 килограм требало би 125.000, како пак у сваком детелинном цвету има до 60 ситних цветића, то би требало нектара из $125.000 \times 60 = 7.500.000$ цветића, па да се добије један килограм меда. Како пак у 100 делова меда има 75 делова шећера, по томе за један килограм меда треба управо у округлом броју 5,600.000 цветића; из тога излази, да пчеле из једне кошнице морају мало по мало толики силан број цветића обићи, па да накупе један килограм меда.

А Ф О Р И С М И.

(Старо-грчки.)

Ко се диви туђој врлини, доказује, да и сам има врлина.
Темистеје.

Боље је ослободити кривца, него осудити човека невинна.
Антифон.

Уживај своје благо, као да си близу смрти, а штеди га тако, као да имаш још дуго живити. Мудар је онај, који

владајући се по оба ова правила, у исти мах уме да се умери и у трошењу и у штедњи.

Лукијан.

Сократ, посматрајући једном мноштво ствари, које беху на продају, рече у себи: Како има много ствари, којих ја не треба!

Диоген из Лаерте.

Мени још није пошло за руком, да се свакоме допадем. Па треба л' се томе чудити? Ни сам Зевс не може у томе да успе, било да људима даје кишу, било да им даје сухо време.

Теогнис.

Питали сиромашну девојку, шта носи у мираз своје мужу: „Стид и смерност своје породице“, одговори она.

Плутарх.

Кад полавиш од куће, испитај, шта имаш да радиш, а кад се натраг враћаш, питај се, шта си урадио.

Клеовул.

Човек, у кога је поштена и похвална намера, ваља у томе да је непоколебљив, као што кип чврсто стоји на постољу.

Сократ.

Ласкање је као гробница, на којој се налази реч: пријатељство, али ништа доли та празна реч.

Исократ.

Помишљај на туђе јаде и невоље па ћеш лакше сносити своје.

Хилон.

Мудрост је најбољи наук, што га отац својој деци оставља у наслеђе.

Димокрит.

ЧИТУЉА.

У Руми је ових дана умрло др. Стеван Димитријевић, адвокат и саборски посланик, у 53. години свога живота.

Сава Стојчевић, архимандрит Кувеждински, умрло је 5. о. м. у Кувеждину у 74 години свог живота.

Члан српске народне поворишне дружине Марко Суботић, умрло је 8 о. м. у Панчеву. Поживио је 52 године.

Одгонетка загонетке у прошлом броју: **Ева.**

(Решила Даринка Матићева из Мола.)

ОДГОВОР УРЕДНИШТВА

Душану Кушевићу у Пожеви О ономе се најбоље можете известити из високог краљ. рескрипта од 1868. Аутентичног издања држимо да више нема, али је рескрипт делимиче пре једно две године прештампала штампарија † Николе Димитријевића.

Позив на претплату.

Пред поштованом читалачком публиком већ су седам бројева листа „Стражилова“. Из тих бројева могао се свако уверити, којим је путем „Стражилово“ пошло а дружини, која је лист покренула, биће увек најсветија задаћа, да одржи „Стражилово“ на том путу и у том правцу.

Дела су најбољи доказ. Обећавати не знамо и нећемо, — чинићемо, делаћемо по снази, да народу нашем дамо здраве душевне хране у сваком погледу а све у лепој намери, како би и ми допринели радом својим бар што просвети народној. Радо чинимо то и чинићемо увек.

Охрабрени тиме, што нам се јавио досад леп број сарадника и за забаву и за поуку и за уметност — обраћамо се народу, обраћамо се српској читалачкој публици поново и позивамо сваког, ком књига на срцу, ком здрава забава, поука и уметност и мила и драга, да се претплати на лист „Стражилово“ и молимо, да лист препоручи својим знанцима и пријатељима.

Лист излази сваког четвртка на табаку а стаје 5 фор. за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину; за Србију, Црну Гору и друге земље 14 динара или 6 фор. Имамо још свију бројева од почетка.

Претплата се шаље администрацији „Стражилова“ у Нови Сад.

У Новом Саду 10. (22.) фебруарија 1885.

Дружина око „Стражилова“.

САДРЖАЈ: Последња представа. Успомена на † Лауу Телечког. Од Ж. — Кнез у купатилу. Приповетка Јаше Игњатовића. (Наставак.) — Фата моргана. Песма — Њ. — Равни путеви. Приповетка Милана Савића. (Наставак.) — Жалим те ја! (С руског.) Н. — Најстарије српске народне песме, упоређене са бугарским, од Ђорђа Магарашевића. (Наставак.) — Путописне црте. Успомене из Италије На Везуе. Пише проф. Ђорђе Дера. — Књижевност: „Народна библиотека браће Јовановића.“ — Листићи: Гласник. — Повориште и уметност. — Књижевне новости. — Смесице. — Афорисми. — Читуља. — Одговор уредништва.

„СТРАЖИЛОВО“ излази сваког четвртка на читавом табаку. Цена му је 5 фор. а. вр. на целу годину, 2 фор. 50 новч. на по године, 1 фор. 25 новч. на четврт године. За Србију и Црну Гору 14 динара на годину. Рукописи се шаљу уредништву а претплата администрацији „Стражилова“ у Нови Сад.